

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

проф. Студеняк І.П.

Вересень 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Методологія дослідження регіональних
та місцевих політичних процесів**

Програма
аспіранта (PhD) за освітньою-науковою програмою "Політологія"
Спеціальність 052 Політологія
Освітньо-науковий ступінь: доктор філософії

Ужгород – 2016

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія дослідження регіональних та місцевих політичних процесів» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти –доктора філософії – спеціальності 052 «Політологія». – Ужгород, 2018. – 20 с.

Розробник: доктор політичних наук, професор кафедри політології і державного управління факультету суспільних наук *Лендъел Мирослава Олександрівна*

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політології і державного управління.

Протокол № 12 від 25 червня 2016 року.

В. о. зав. кафедри _____ (проф. Вегеш М.М.)
 (підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Протокол № 5 від 24 червня 2016 року.

Голова _____ (доц. Зан М.П.)
 (підпис) (прізвище та ініціали)

© Лендъел М.О., 2016

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2016 р

1. Опис навчальної дисципліни

<i>Найменування показників</i>	<i>Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень</i>	<i>Характеристика навчальної дисципліни</i>	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 6	Галузь знань: 05 - Соціальні та поведінкові науки	За вибором	
	Спеціальність: 052 - Політологія		
Модулів – 02		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 09		1-й	1-й
		Семестр	
Загальна кількість годин –180 (1-2-й	1-2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 02 (I-й семестр), 02 (другий семестр)	Освітньо-науковий ступінь: Доктор філософії	Лекції	
аудиторних – 78		58 год.	22 год.
самостійної роботи студента – 102		Практичні	
		20 год.	22 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Індивідуальні завдання	
		40 год.	40 год.
		Самостійна робота	
		62 год.	96 год.
	Вид контролю		
	залік, іспит	залік, іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 78 / 102

для заочної форми навчання – 44 / 136

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Методологія дослідження регіональних та місцевих політичних процесів» є вивчення сучасної теоретичної та методологічної основи (теорій, концептів, понять, методів, методик), яка застосовується для аналізу політичних інститутів та процесів на субнаціональних рівнях влади.

1.2. Основними завданнями курсу «Методологія дослідження регіональних та місцевих політичних процесів» є:

- Ознайомитися з основними етапами розвитку політичної регіоналістики та локальних політичних студій
- систематизувати знання про сучасні, теорії, що пояснюють специфіку регіонального та локального політичних процесів, методологічні підходи, які є інструментальними для вивчення регіонального та місцевого політичного життя;
- навчатися визначати найбільш доцільні методи, прикладні техніки для аналізу певного виду політичних явищ регіонального та локального масштабів;
- розвинути вміння щодо формування проектів наукових досліджень з проблематики субнаціональних політичних інститутів та процесів;
- виробити навички презентації наукових результатів.

1.3. Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття та категорії, що які використовуються у політичній регіоналістиці та локальних політичних студіях;
- засадничі наукові принципи, методи та підходи;
- основні етапи становлення та розвитку політичної регіоналістики та локальних політичних студій;
- сучасні концепти, теорії, що пояснюють специфіку регіонального та локального політичних процесів;
- методологічні підходи, які є інструментальними для вивчення регіонального та місцевого політичного життя;
- фактори, які визначають специфіку функціонування/розвитку політичних інститутів та процесів субрегіонального рівня;
- методи аналізу, моделювання, прогнозування регіональних та місцевих політичних інститутів і процесів;
- техніки збору, систематизації, узагальнення емпіричних даних, що характеризують фактори, ресурси, діяльність акторів та агентів регіональної та місцевої політики, культурно-цінні аспекти громадсько-політичного життя;
- принципи застосування порівняльного підходу у дослідженні регіонального та місцевого політичного життя;
- вимоги до оформлення теоретико-методологічної частини політологічного дослідження.

вміти:

- визначати об'єкт і предмет дослідження, інші предметні зв'язки, які необхідно дослідити;
- формулювати теоретико-методологічну схему наукової роботи;

- диференціювати фактори, які впливають на об'єкт і предмет дослідження задля визначення оптимальної методології дослідження;
- застосовувати найбільш інструментальні методи з метою аналізу регіональної та місцевої політики;
- використовувати ресурси наукометричних баз з метою акумуляції результатів здійснених наукових досліджень;
- давати критичну оцінку щодо використання найприйнятніших та найефективніших методів збору й обробки наукової інформації;
- використовувати евристичні методи та потенціал для формулювання гіпотези наукового дослідження;
- застосовувати якісні та кількісні методи для акумулювання емпіричних даних;
- використовувати інформаційні технології для узагальнення зібраної емпірії та вироблення теоретичних узагальнень;
- презентувати теоретико-методологічну схему дослідження.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач:

Компетенції соціально-особистісні:

- здатність до системного мислення;
- застосування евристичного потенціалу та творчості;
- здатність до системного науково-критичного мислення;
- спроможність здійснювати науково-дослідну діяльність.

Інструментальні компетенції:

- професійної комунікативності українською та іноземною мовами;
- володіння сучасними інформаційними технологіями;
- вміння використовувати наукометричні бази даних для добору літератури з теми дослідження;
- спроможність визначати джерела інформації, необхідної для дослідження визначеного суб'єкта

Професійні компетенції:

- здатність виявляти актуальні для політичної науки соціально-політичні проблеми;
- здатність пропонувати та обґрунтовувати наукові гіпотези на основі методологічного аналізу;
- використання професійної лексики та вміння застосовувати науковий понятійно-категоріальний апарат.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Теоретико-методологічні засади політичної регіоналістики

Тема 1. Політична регіоналістика та локальні політичні студії як галузі політичної науки (6 год.)

Регіоналістика як сукупність дисциплін і напрямків методологічних підходів та методичних прийомів, об'єктом дослідження яких є регіон: *регіонознавство, регіонологія, регіональна економіка, регіональна етнографія, регіональна соціологія, регіональна демографія, регіональне природовикористання, історична регіоналістика, політична регіоналістика тощо.*

Територіальність як системна характеристика суспільства. Початок поєднання поняття «регіон» та «простір» (1960-і роки ХХ століття). Формування *regional science* як дисципліни, спрямованої на вивчення кількісних характеристик регіональної економіки, поєднання економічного, географічного – просторового – підходів.

Витоки (початок ХХ ст.) і виникнення політичної регіоналістики у 1960-1970-х роках як складової регіональних досліджень (*regional science, regional studies*). Різні підходи до розуміння дисциплінарної приналежності політичної регіоналістики. Політична регіоналістика як міждисциплінарна галузь знань. Політична регіоналістика як міждисциплінарна галузь знань, що вивчає регіональні аспекти політичних інститутів, процесів, партій, еліт та ін. в рамках певної держави. Вертикальний та горизонтальний виміри політичної регіоналістики.

Регіональна політологія як регіональні дослідження, що використовують принцип прямого перенесення методів політичної науки на рівень окремих регіонів без урахування якихось специфічних просторових факторів чи вимірів.

Поява наприкінці ХХ – на початку ХХІ століття нової галузі знань: «*Comprehensive Regional Studies*», «*Global Regional Studies*», «*World Regional Studies*», «*International Regional Studies*», «*Civilisational Area Studies*».

Функціонування *Regional Studies Association* (Велика Британія, м. Лідс).

Причини появи специфічного підходу до аналізу політики на рівні територіальних громад та спільнот. Об'єкт локальних політичних студій. Виокремлення у другій половині 1970-х років *local political studies* як нового сегменту у західній політології. Специфіка «дослідження міст» (*Urban Studies*), «дослідження громад» (*Community Studies*).

Тема 2. Регіон як рівень політичного аналізу

(6 год.)

Простір як сукупність об'єктів, зв'язків між ними, зумовлених розташуванням один щодо іншого. Простір як об'ємна сукупність розташувань і відстаней. Рівні політичного простору: глобальний, міждержавний, національно-державний, регіональний та місцевий.

Терміни «ареал», «регіон», «район», «область», «провінція», «зона» та інші.

Історичні варіації використання терміну «регіон». Американська та європейська традиції у використанні поняття. Різні моно-, міждисциплінарні підходи до дефініції «регіон». Регіон у трактуванні Європейського Союзу.

Економічне визначення регіону. Історико-культурний підхід. Соціологічний підхід. Історико-культурний підхід. Регіон у дослідженні міжнародних відносин. Державно-правовий підхід. Політико-культурний підхід. Макрорегіон – мезорегіон – мікрорегіон.

Регіон як результат дії зовнішніх факторів та впливу локальних чинників. Специфіка «політичного регіону».

Регіон як політичне територіальне співтовариство на субнаціональному рівні в єдності своїх інституційних, поведінкових та ментальних аспектів, як об'єкт дослідження політичної регіоналістики. Різні типи регіонів.

Тема 3. Основні об'єкти досліджень сучасної політичної регіоналістики (6 год.)

Поняття «регіоналізму». Види регіоналізму: культурний регіоналізм; економічний регіоналізм; політичний регіоналізм: автентичний, неавтентичний. Форми регіоналізму: поміркований, радикальний, сепаратизм.

Регіоналізація як процес послідовних змін в територіальному поділу суспільства та їх певного фіксування. Активна форма регіоналізації. Пасивна форма регіоналізації.

Поняття «регіональної політики», його аспекти. Зовнішній: вплив держави на міжрегіональні пропорції розвитку. Внутрішньорегіональний: політика здійснюється регіональними органами влади за рахунок власних коштів. Третій аспект: зміцнення ролі регіонального рівня у територіальній організації держави.

Поняття «регіональне управління» у логічному ланцюгу «регіон – державна регіональна політика – регіональне управління – регіональний розвиток».

Регіональний розвиток як зміцнення потенціалу території з орієнтацією на соціальні пріоритети, що пов'язане із забезпеченням природно-господарської та структурної збалансованості, створенням нових необхідних ланок, подоланням деструктивності окремих компонентів, стимулюванням внутрішніх та міжрегіональних зв'язків.

Актори політики на рівні регіональних співтовариств. Регіональні політичні режими. Регіональні політичні процеси.

Регіональні політичні культури, ідентичність, ідеології.

Пропонована структура політичної регіоналістики: предмет, методологія і методи основні школи; політичні регіони у системі центр-периферійних відносин; регіональний політичний процес: основні актори, інституційний та соціокультурний вимір.

Тема 4. Теоретична основа політичних регіональних досліджень (6 год.)

Диференціація (вивчення регіональних відмінностей явища) та локалізація (вивчення конкретних локалізованих тобто чітко окреслених і обмежених на місцевості комплексів різних явищ в їх взаємозв'язку) як основні принципи регіональних досліджень.

Економічний детермінізм у поясненнях неоднорідності та ієрархічності території держави (марксизм).

Культурний детермінізм (теорія зіткнення цивілізацій С. Гантінгтона).

Концепція структури просторових систем за моделлю «центр – периферія» (Ф. Перру, Дж. Фридман, М. Гехтер). Підхід І. Валерстайна щодо виділення «центру – периферії – напівпериферії».

Регіоналізм у політичній науці (як об'єкт політологічного дослідження): Виокремлення кількох груп визначень: як просторового підходу до дослідження суспільних явищ (В.Бернсдорф, М.Даймок, Г.Мур, Г.Одум, А.Теодорсон, Г.Теодорсон, Е.Юбенк); як синоніму унітарного децентралізованого державного устрою (М.Котер); як принципу територіальної диференціації державної політики (О.Картунов, О.Маруховська); як відносно цілісної системи політичних поглядів, центральною ідеєю якої є надання регіонам ширших повноважень, або регіоналізації, і збереження власної самобутності (О.Дугін, З.Рикель, З.Хойніцький, Т.Чиж); як сукупності соціально-політичних рухів, діяльність яких базується на такій системі поглядів (Д.Гоулд, Ф.Знанецький, В.Колб, А.Смірнов, Е.Томпсон, В.Фукс, Б.Яловецький)

Різні теорії регіоналізму. «Старий» регіоналізм: регіоналізм як політичною концепцією, що передбачає у майбутньому інтеграційні процеси в рамках культурно-цивілізаційних міждержавних регіонів.

Ніццька школа: політична доктрина, що передбачає поєднання світових інтеграційних процесів із процесами внутрішньодержавної децентралізації, які мали б сприяти демократизації суспільства (представники – Ф.Кінські, А.Марк, Л.Ремхельд, а також В.Дресслер-Холохан).

Теорії регіонального розвитку: теорія полюсів зростання і центрів розвитку (1950-середина 1970-х рр.). Теорія саморозвитку регіонів (ендогенного розвитку) (з к. 1970-х рр.). Концепція знаннєвої економіки (к. 1970-х рр.; поширення набула з початку XXI століття). Концепція сталого розвитку (з 1980-х рр.). Концепція регіональних інноваційних систем (з 1990-х рр.). Теорія стимулювання (підвищення) регіональної

конкурентоспроможності (з к. 1990- х рр.). Концепція кластерного розвитку як формату стимулювання конкурентоспроможності. Концепції конкурентних переваг. Теорія соціального капіталу території (з п.ХХІ століття).

Історія зародження і розвитку регіоналістики. Етапи розвитку регіоналістики. Регіоналістика в країнах Заходу і Україні. Основні праці основоположників регіоналістики – Хосе Ортега- і Гассета, М. Фуше, Т. Хегерстранда, Б. Беррі, Дж. Фрідмана, Г. Річардсона, Ф. Перру.

Тема 5. Методи регіональних досліджень (8 год.)

Просторово-часовий метод. Єдність соціально-географічного простору, яка розкривається в таких твердженнях: нерозривність соціально-географічного простору ґрунтується також на єдності інтересів і цілей людських спільнот; між соціальною і географічною складовою існує велике протиріччя: соціальна швидко збільшується, а географічна змінюється повільно; нерозривність соціально-географічного простору зумовлює його дискретність, тобто розпадання на утворення, які зберігають свої властивості і параметри "свого простору".

Генетичний метод: еволюція соціально-географічного простору в процесі історичного розвитку.

Геосистемний метод: теорія управління системами, яка ґрунтується на таких принципах: основою будь-якої системи є об'єкт, що виконує певні функції і не підлягає поділу в процесі рішення поставленого завдання; його зв'язки із зовнішнім середовищем позначаються на вході і на виході; здатність геосистеми реагувати на зовнішні дії свідчить про можливість керувати нею; геосистеми отримують "керуючі сигнали" не тільки із суспільства, а й із природи; о геосистемам властива ієрархічність.

Геополітичний метод: закономірності просторової організації інтересів суб'єктів суспільних відносин.

Картографічний метод (метод економічної географії): його прикладна значущість.

Порівняльний аналіз у регіональних дослідженнях. Крос-регіональні політичні дослідження. Використання порівняльної методології *area studies*.

Праця американського вченого У. Ізара «Методи регіонального аналізу: введення в науку про регіони» (1960 р.): методи збору та аналізу соціально-економічної інформації, водночас, без специфікації концептуальних рамок та орієнтирів власне регіональної науки.

Модуль 2. Методологічна основа локальних політичних студій

Тема 6. Теорії, концепції та моделі місцевого самоврядування (6 год.)

Класичні теорії місцевого самоврядування. Теорія вільної громади (теорія природних прав громади). Громадівська теорія. Громадсько-господарська теорія. Державницька теорія: політичний та юридичний напрямки. теорія самоврядних одиниць як юридичних осіб. Теорія муніципального дуалізму.

Сучасні концепції місцевого самоврядування. Локалістська концепція. Неомарксистська концепція. Теорія суспільного вибору. Дуалістичний підхід (поєднання корпоративного і плюралістичного аналізу). Концепція багаторівневого врядування.

Принципи і моделі місцевого самоврядування. Сутність і форми децентралізації влади і повноважень. Автономія місцевого самоврядування і державна влада. Форми і методи державного контролю (законодавче регулювання; адміністративне регулювання (адміністративна опіка; адміністративний нагляд); фінансовий контроль). Континентальна (романо-германська, європейська) модель організації влади на місцевому рівні. Англо-американська (англосаксонська) модель. Іберійська модель. Радянська модель. Змішаний модель організації влади на місцевому рівні.

Тема 7. Основні теорії місцевої політики (6 год.)

Теоретичні витоки локальних політичних досліджень (А. де Токвіль, Дж. Мілль).

Формування локальних політичних студій як напряму у політології (к. 1970-х років). Внесок Р. Даля у проблематику дослідження місцевих політичних інститутів та процесів. Специфіка «Дослідження міст» (*Urban Studies*), «Дослідження громад» (*Community Studies*).

Місцева політика як така, процеси якої відбувається на малому просторі, у середовищі інститутів, що користуються автономією від держави, що є міцно пов'язаною з соціальною спільнотою, з якою ідентифікують себе громадяни, і створює можливості для зростання демократичної участі.

Різні аспекти поняття «спільнота»: географічна сфера (територіальний аспект), соціальна взаємодія (соціологічний елемент), соціальний зв'язок (психологічно-культурний елемент). Політичні громади, тобто колективи громадян, які на відповідній території здійснюють прийняття політичних рішень і беруть участь у їх реалізації, а також *соціальні спільноти*, які складаються з впливових неурядових організацій, ініціатив, груп допомоги, асоціацій тобто місцевих соціальних акторів та громадянського суспільства в цілому

«Новий локалізм» (Велика Британія) як обґрунтування деволюції повноважень з центру в громади.

Концепції місцевого врядування (*Local governance*) як гнучка модель прийняття публічних рішень.

Концепція міських режимів (*Urban Regimes*) К. Стоуна як неформальні домовленості на основі яких публічні органи влади та приватні інтереси співробітничать з метою прийняття публічних рішень. Розвиток концепту «міських режимів» в різних політичних умовах.

Теза про нерівномірність соціально-політичних трансформацій на території однієї країни.

Тема 8. Концепція місцевої демократії як ідеального формату місцевого самоврядування (6 год.)

Передумови формування концепції місцевої демократії (1980-1990-і роки): рух «Нова міська лівиця», політика лейбористського уряду Т. Блера у Великій Британії. Просування концепції Радою Європи як ідеального формату місцевої демократії.

Місцева демократія як владний режим, за якого громадяни контролюють місцеву владу та безпосередньо беруть участь у прийнятті рішень. Специфічні ознаки місцевої (локальної) демократії: приналежність до громади; деліберація; політична освіта; забезпечення доброго врядування та соціального добробуту у громаді.

Концептуальні зміни у політико-владних відносинах на місцевому рівні: формування місцевої ідентичності: громади повинні перетворитися у політичні одиниці, жителі якої поділяють спільну просторову ідентичність; поширення практики громадської підзвітності місцевих “кванго” та партнерств, з метою підвищення рівня легітимності їх діяльності в очах жителів громад; створення додаткових представницьких структур при традиційних органах місцевого самоврядування (дорадчих комітетів; ad hoc груп; поширення колективних дій громадян, на протипагу індивідуальним, що сприятиме подоланню стереотипу споживацького ставлення жителів до інститутів місцевого самоврядування.

Комунітаристська версія місцевої демократії: «дуже локальна демократія». Співвідношення між поняттями «міське самоврядування» та «місцева демократія».

Тема 9. Методи аналізу локальних політичних явищ (8 год.)

Багаточисельність та близькість як особливі ознаки локальних політичних студій.

Функціональність неоінституційного підходу для аналізу місцевої політики: витіснення формальних інститутів неформальними правилами (практиками), різниця у пануванні яких полягає у домінуванні принципу верховенства права у першому випадку, та дефіциті права - у другому.

Інституційний ізоморфізм: витіснення формальних інститутів неформальними правилами, формування неопатримоніалізму, що є поєднанням інститутів держави з традиційними формами персонального правління.

Історико-порівняльний метод як інструментальний для виявлення причинно-наслідкових зв'язків між умовами минулого та його наслідками, відображеними у сучасних інститутах та процесах.

Інструментальність системного підходу для визначення відмінностей місцевих політичних явищ від тих, які побутують на загальнонаціональній сцені; для ідентифікації елементів та взаємозв'язків, що допомагають представити локальні процеси та інститути як цілісний саморегулятивний механізм, який перебуває у взаємодії із зовнішнім середовищем через вхід (вимоги громадян, тиск контреліт, вплив зовнішніх акторів) і вихід (політичні рішення і дії) системи

Теорія соціальних мереж для простеження впливу міжособистісних стосунків на формування та функціонування політичних структур у невеликих громадах

Порівняльний аналіз як методологія дослідження місцевої політики: внутрішньополітичний і зовнішньополітичний виміри порівнянь. Універсальні порівняння. Регіональний компаративний аналіз. Крос-національне порівняльне дослідження. Методика кейс-стаді (*case study*) як деталізоване вивчення інституційних, процесуальних та культурних рамок місцевої політики в одній чи декількох країнах на фоні універсальних та регіональних порівнянь.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	Інд.	с.р.		л	п	лаб	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади політичної регіоналістики												
Тема 1. Політична регіоналістика та локальні політичні студії як галузі політичної науки	14	6	2			6	12	2	2			10
Тема 2. Регіон як рівень політичного аналізу	24	6	2		10	6	12	2	2			10
Тема 3. Основні об'єкти досліджень сучасної політичної регіоналістики	14	6	2			6	10	2	2			10
Тема 4. Теоретична основа регіональних політичних досліджень	24	6	2		10	6	32	2	2		10	12
Тема 5. Методи регіональних досліджень	14	6	2			6	28	2	2		10	12
Разом за 1 модулем	90	30	10		20	30	94	10	10		20	54
Модуль 2. Методологічна основа локальних політичних студій												
Тема 6. Теорії, концепції та моделі місцевого самоврядування	26	6	2		10	8	10	2	2			10
Тема 7. Основні теорії місцевої політики	18	6	4			8	12	2	2			10
Тема 8. Концепція місцевої демократії як ідеального формату місцевого самоврядування	28	8	2		10	8	27	4	4		10	12
Тема 9. Методи аналізу локальних політичних явищ	18	8	2			8	37	4	4		10	20
Разом за 2 модулем	90	28	10		20	32	86	12	12		20	52
Усього годин	180	58	20	0	40	62	180	22	22	0	40	96

5. Теми практичних занять (денна форма)

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Політична регіоналістика та локальні політичні студії як галузі політичної науки	2
2.	Тема 2. Регіон як рівень політичного аналізу	2
3.	Тема 3. Основні об'єкти досліджень сучасної політичної регіоналістики	2
4.	Тема 4. Теоретична основа регіональних політичних досліджень	2
5.	Тема 5. Методи регіональних досліджень	2
6.	Тема 6. Теорії, концепції та моделі місцевого самоврядування	2
7.	Тема 7. Основні теорії місцевої політики	4
8.	Тема 8. Концепція місцевої демократії як ідеального формату місцевого самоврядування	2
9.	Тема 9. Методи аналізу локальних політичних явищ	2
Разом:		20

5. Самостійна робота (денна форма)

N з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Політична регіоналістика та локальні політичні студії як галузі політичної науки	6
2.	Тема 2. Регіон як рівень політичного аналізу	6
3.	Тема 3. Основні об'єкти досліджень сучасної політичної регіоналістики	6
4.	Тема 4. Теоретична основа регіональних політичних досліджень	6
5.	Тема 5. Методи регіональних досліджень	6
6.	Тема 6. Теорії, концепції та моделі місцевого самоврядування	8
7.	Тема 7. Основні теорії місцевої політики	8
8.	Тема 8. Концепція місцевої демократії як ідеального формату місцевого самоврядування	8
9.	Тема 9. Методи аналізу локальних політичних явищ	8
Разом:		62

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студента з курсу «Методологія дослідження регіональних та місцевих політичних процесів» включає наступні завдання:

перший модульний контроль: підготовка презентації

другий модульний контроль: підготовка презентації

Теми для презентацій (Модуль 1)

Підготуйте презентацію однієї з сучасних теорій, притаманних політичній регіоналістиці

Теми для презентацій (Модуль 2)

Підготуйте презентацією однієї з концепцій, поширених у середовищі локальних політичних досліджень

8. Методи навчання

У процесі викладання нормативної навчальної дисципліни викладача використовують наступні **групи методів навчання:**

1. Словесні (лекція, бесіда, обговорення, інструктаж).
2. Наочні (ілюстрація, демонстрація (з використанням фотоілюстрацій, таблиць та схем, електронних презентацій)).
3. Практичні (опитування на практичних заняттях; виконання тестових завдань; робота з підручником, першоджерелами; виконання індивідуальних завдань (див. вище); контрольні роботи).

9. Методи контролю

Викладач використовує наступні групи методик контролю знань студентів, які вивчають навчальну дисципліну «Місцева демократія»:

1. Методи усного контролю (монологічна відповідь студента на окреме питання теми практичного заняття у індивідуальній та фронтальній формах; запитально-відповідна бесіда під час роз'яснення проблемного питання на практичному занятті; іспит у формі усної відповіді на три запитання з переліку питань).
2. Письмовий контроль (виконання індивідуальної роботи; контрольна робота; дидактичні тестові завдання).
3. Методи практичного контролю (перевірка змістового наповнення електронної презентації).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Практичні заняття									Сума
Модуль 1					Модуль 2				60
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	
6	6	6	6	6	6	10	6	8	
Індивідуальні завдання					Індивідуальні завдання				40
20					20				
Модульна контрольна робота № 1					Модульна контрольна робота № 2				100
50					50				
Всього:									200

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. *Баймуратов М.А.* Европейские стандарты локальной демократии и местное самоуправление в Украине / М.А. Баймуратов. – Одеса: Одиссей, 2000. – 80 с.
2. *Баранов А.В.* Становлений политической регионалистики в постсоветской России / А.В. Баранов // Человек, сообщество, управление. – 2006. – № 4. – С. 94-104.
3. *Бітем Д.* Головні принципи й показники демократичного аудиту / Девід Бітем // Визначення і вимірювання демократії / За ред. Д. Бітема. – Львів: Літопис, 2005. – 318 с.
4. *Бусыгина И.М.* Политическая регионалистика: Учеб. пособие. М.: РОССПЭН, 2006. – 280 с.
5. *Гельман В.* Политическая регионалистика: от общественного интереса к отрясли знания / В. Гельман, В. Рыженков // Социальная наука в России. – Берлин – Москва: Полис / Berliner Debatte, 1998. – С. 138-186.
6. *Гладкий Ю.Н.* Регионоведение / Ю.Н. Гладкий, А.И. Чистобаев. – М.: Гардарики, 2002. – 156 с.
7. *Колосов В.А.* Геополитика и политическая география / В.А. Колосов, Н.С. Мироненко. – М.: Аспект пресс, 2005. – 479 с.
8. *Лендьел М.* Регіональні та місцеві аспекти політики // М. Лендьел, М. Токар // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія, Соціологія, Філософія. – 2010. – Випуск 15. – С. 213-219.
9. *Лендьел М.О.* Місцева демократія у країнах Центральної і Східної Європи: Монографія / М.О. Лендьел. – Ужгород: Мистецька лінія, 2011. – 688 с.
10. *Леньшина Н.В.* «Локальные политические исследование» как способ изучения муниципальной политики / Н.В. Леньшина // Вестник Московского университета. – Серия 12 : Политические науки. – 2002. – № 4. – С. 73 – 81.
11. *Медведев Н.П.* Политическая регионалистика: Учеб. пособие / Н.П. Медведев. – М.: Альфа-М, 2005.
12. *Норт Д.* Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / Пер. з англ І. Дзюби. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
13. *Панейко Ю.* Теоретичні основи самоврядування / Ю. Панейко. – Львів : Літопис, 2002. – 195 с.
14. *Панченко Т.В.* Регіон як об'єкт та рівень соціально-політичного аналізу: світовий та вітчизняний досвід / Т.В. Панченко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – 2009. – Вип. 15. – С. 118-122.
15. *Россия регионов: трансформация политических режимов* / Под ред. В. Гельмана, С. Рыженкова и С. Бри. М.: Весь мир, 2000.
16. *Токвіль, де А.* Про демократію в Америці: У двох томах / А. де Токвіль. – Київ: Видавничий дім “Всесвіт”, 1999. – 590 с.

17. *Туровский Р.* Политическая регионалистика: Учебное пособие. — М.: Издательский дом ГУ ВШЭ, 2006. — 790 с.
18. *Туровский Р.Ф.* Центр и регионы : проблемы политических отношений : монография / Р. Ф. Туровский. — М. : Издательский дом ГУ ВШЭ, 2006. — 399 с.
19. *Ahram A.I.* The Theory and Method of Comparative Area Studies / A.I. Ahram // Qualitative Research. — 2011. — Vol. 11 (1). — P. 69-90.
20. *Corry D.* New Localism: Refashioning the Centre-Local Relationship [Электронный ресурс] / D. Corry, G. Stoker. — Режим доступа: www.nlgn.org.uk.
21. *Dahl R.A.* Size and Democracy / R.A. Dahl, E.R. Tufte. - Stanford: University Press, 1973. — 184 p.
22. *Dahl RA.* Polyarchy, Pluralism, and Scale / R.A. Dahl // Scandinavian Political Studies. — 1984. — Vol. 7. — Issue 4. — pp. 225-240.
23. *Dahl R.A.* Democracy and Its Critics / R.A. Dahl. — Yale University Press, 1989. — 397 p.
24. *Indicators of Local Democratic Governance Project: Concepts and Hypotheses* / Ed. G. Soos. — Budapest: Tocqueville Research Center (TRC), 2001. — 61 p.
25. *John P.* Local Governance in Western Europe / P. John. - London-Thousand Oaks-New Delhi: SAGE Publications, 2001. — 202 p.
26. *Keating M.* Size, efficiency and democracy: Consolidation, fragmentation and public choice / M. Keating // Theories of Urban Politics. London: Sage, 1995.
27. *Stone C.N.* Regime Politics Governing Atlanta, 1946-1988 / C.N. Stone. — Lawrence: University Press of Kansas, 1989. - 314 p.